

IMBUNĂȚIREA ACTIVITĂȚII INSTRUCTIV-EDUCATIVE PORNEȘTE DE LA MODUL ÎN CARE SUNT CONCEPTE ȘI REALIZATE EXPOZIȚIILE MUZEALE

ANGHEL PAVEL

Muzeele sunt instituții științific-culturale care au misiunea de a realiza, prin mijloace specifice și apelând permanent la patrimoniul existent, un susținut proces instructiv-educational la nivelul tuturor categoriilor de public. Domeniile instructiv-educative în care instituțiile muzeale trebuie să acționeze sunt numeroase și ele pot fi abordate în funcție de profil, colecții, preocupările colectivului de specialiști și de mijloacele materiale avute la dispoziție: sală specială pentru manifestări, aparatură video și audio, obiecte demonstrative, tipărituri etc.

Trebuie să afirmăm cu toată siguranța că muzeele din România au o bogată experiență în ceea ce privește relația cu publicul, că numeroși muzeografi s-au dedicat cu pasiune — decenii la rând — acestei activități și că, pe ansamblu, au fost înregistrate rezultate notabile. Cu atât sunt mai de apreciat aceste rezultate cu cât activitatea s-a desfășurat în condiții precare și sub imperiul unor „comandamente” care lăsau puțin loc inițiativei personale. Trebuie să mai menționăm faptul că s-a încercat o contribuție românească la literatura acestui domeniu de-ar fi să amintim numai faptul că încă de la înființarea ei, cu 29 de ani în urmă, „Revista muzeelor” are o rubrică consacrată acestei activități.

După anul 1989, muzeele din țara noastră au încercat să-și redefină profilul tematic, să opereze modificările necesare în expozițiile de bază, să-și re-

structureze și reconsiderare colecțiile în vederea organizării unor expoziții temporare cu o tematică imposibil de abordat în trecutul nu prea îndepărtat. În aceste condiții, funcția instructiv-educativă a fost trecută pe un plan secundar. Lucrurile s-a datorat și faptului că atât de incriminatul sistem al autofințării punca bază pe activitățile cu publicul ca principală sursă de venituri.

Tot muzeografii au fost aceia care au simțit nevoia restabilirii relațiilor cu publicul în urma constatărilor cu privire la scăderea îngrijorătoare a numărului acestora care trec pragul sălilor de expoziție în condițiile în care săptămâna de lucru este numai de cinci zile (față de situația de dinainte de 1990, când se lucra și în zilele de duminică) și când un bilet de intrare la muzeu nu reprezintă nici prețul unei pâini. Astfel, pe baza unor noi principii, ce au eliminat obligativitatea și constrângerea, s-au reluat legăturile cu școlile, unitățile militare și, mai timid, cu întreprinderile și instituțiile de diferite profile. S-a inițiat și o propagandă vizuală. Unele muzee au stabilit relații de colaborare cu asociații și societăți culturale, înființate după 1990, cu colecționarii particulari. De asemenea, s-au făcut unele încercări privind sistemul sponsorizării manifestărilor muzeale; în lipsa unei legislații, demersurile pot fi socotite numai ca un experiment.

Pornind de la necesitatea revigorării relațiilor instituțiilor muzeale cu marele public și ținând seama că în rețea, prin

eliminarea îngrădirilor ce limitau strict angajarea de personal științific, au venit numeroși tineri (în special în muzele din provincie), dornici de a se iniția în activitățile specifice ale muzeelor, Ministerul Culturii, prin direcțiile de specialitate, a realizat, în urmă cu doi ani, o manifestare anuală de profil, intitulată „Colocviul de pedagogie muzeală”. Anul acesta, colocviul a fost găzduit de Muzeul Regiunii Porților de Fier, Drobeta-Tr. Severin, Organizarea manifestării și-au asumat-o Ministerul Culturii, prin Direcția Patrimoniului Mobil și Direcția Muzeelor și Colecțiilor, Inspectoratul pentru Cultură al Județului Mehedinți și instituția muzeală gazdă.

„Colocviul de pedagogie muzeală” s-a desfășurat în zilele de 16 – 17 septembrie 1993, și la el au participat peste 50 de specialiști din București, Iași, Timișoara, Constanța, Sibiu, Bacău, Satu Mare, Reșița, Botoșani, Zalău și Drobeta-Tr. Severin, care au prezentat un număr de 38 de comunicări și intervenții. În deschiderea lucrărilor colocviului au luat cuvântul dr. Ioan Godea, directorul Direcției Patrimoniului Mobil, Viorel Ionel consilier șef la Inspectoratul pentru Cultură al Județului Mehedinți, și Ion Stângă, directorul Muzeului Regiunii Porților de Fier.

În vederea unei mai bune cunoașteri a scopurilor colocviului participanților le-a fost înmănat un set de cinci materiale xerografiate: Claudia Cleja Stoicescu, Gabriela Iov, *Muzeul ca ambient educativ. O nouă mentalitate*; Mihaela Varga, *Studiu de caz (schită de idei). Centrul cultural Peleş – tipuri de programe și acțiuni*; Lena Varga, *Asociația „Prietenii muzeului” – un deziderat major*; Doina Pungă, Victor Simion, *Expoziția didactică – o componentă a activității Departamentului de educație muzeală*; Victor Simion, *Model de analiză pentru optimizarea programelor cu publicul din muzeu*; Victor Simion, *Schema Departamentului educației muzeale și al relațiilor cu publicul*. După cum se poate constata din titlurile de mai sus, cele cinci materiale, în afara unor aprecieri generale referitoare la activitatea educativă ce trebuie realizată de către muzeu

în noul context social-politic, recomandă crearea pe lângă fiecare muzeu a unui *departament* sau *nucleu* care să se ocupe de relațiile cu publicul vizitator. *Departamentul* sau *nucleul* trebuie să aibă un program detaliat al activităților, cu variante în funcție de opțiunile exprimate, să-și reconsidere periodic activitatea printr-o analiză pe bază de model, să utilizeze pentru relația cu școala, ca principal element, expoziția didactică, să realizeze sondaje privind preferințele vizitatorilor, să se sprijine în tot ceea ce întreprind pe asociații de genul „Prietenii muzeului”.

Comunicările și intervențiile prezentate în cadrul „Colocviului de pedagogie muzeală” au impus constatarea care poate fi exprimată printr-un vers al marelui Eminescu: „*Toate-s vechi și nouă toate*”. Astfel, pentru tinerii muzeografi o seamă de opinii au putut fi interesante, demne de reținut datorită pertinentei lor și verificării îndelungate în activitatea practică: 1. Relația cu publicul este o constantă a activității muzeelor; fără vizitatori nu poate exista instituție muzeală; 2. Relația muzeu—public se realizează printr-un serviciu specializat care are în componența sa muzeografi cu experiență îndelungată și psihologi; 3. Activitățile cu publicul se desfășoară pe baza unui plan ce cuprinde oferta muzeului dar ține seama și de preferințele publicului; 4. Formele în care se realizează relația sunt variate — de la vizită în muzeu, lecții de diverse tipuri în expoziții până la simpozioane, seri de evocări, cercuri cu profiluri variate, cluburi; 5. Relația cu școala a fost și rămâne cea mai importantă; 6. O atenție cu totul specială trebuie acordată elevilor din clasele mici în cadrul cărora se formează deprinderi și se inițiază studiul unor materii cum sunt: istoria și geografia patriei, științele naturii, se învață, pentru prima dată, despre marile personalități ale neamului; 7. În noile condiții nu mai poate funcționa sistemul de a impune vizita la muzeu ci de a convinge de necesitatea acesteia; 8. Muzeul nu are voie să respingă nici o formă de activitate propusă de o anumită categorie de vizitatori,